Gespreksverslag gemeenteraad Landsmeer met de provincie Noord-Holland
2 september 2021

Aanwezig namens de provincie zijn Arthur van Dijk, commissaris van de Koning, Ilse Zaal, gedeputeerde, Debby van Egmond, beleidsadviseur Bestuur & Strategie, Jeroen Pistor, Regiomanager Zaanstreek-Waterland en Martine van der Klugt, beleidsadviseur Bestuur & Strategie.

Aanwezig namens de gemeente zijn Léon de Lange, burgemeester, Mandy Elfferich, wethouder, Anneriek Verhoef (VVD) via MS Teams, Marion Breij (VVD), Bert de Ridder (D66), Nicole Groen (D66), Nico van Baarsen (D66), Maja van Campen-Richter (Lokaal Landsmeer), Axel Damme (Lokaal Landsmeer), Rolf van Soest (Lokaal Landsmeer), Jacobien van Boeijen (GroenLinks), Mathijs van Beusekom (GroenLinks), Mark Jan Prins (PvdA), Eric Knibbe (CDA), Johan Paul de Groot, griffier, Peter Küppers, gemeentesecretaris, Denise Hos, strategisch adviseur Bestuur & Regiozaken en René Dekker, programmamanager.

Afwezig met kennisgeving zijn Lex Raijmakers (VVD) en André La Fontaine (Positief Landsmeer)

1. Opening
De voorzitter dhr. De Lange heet iedereen welkom en stelt de aanwezigen voor.

2. Vaststellen agenda.
De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Kort politiek statement fractievoorzitters/ portefeuillehouders

Anneriek Verhoef, VVD, bedankt de provincie voor de gelegenheid om het te hebben over de bestuurlijke toekomst. De VVD is van mening dat het daarbij met name moet gaan om de bestuurlijke toekomst van de regio en niet alleen Landsmeer. De VVD is van mening dat inmenging van hogerop gewenst is; op welke manier, dat moeten we zien. Alle pogingen die Landsmeer tot op heden heeft gedaan zijn gestrand, met name op een “nee” van Waterland. Er wordt nu wel wat meer bewogen, maar doordat Waterland zelfstandig wil blijven is het vastgelopen. De VVD hoopt met inmenging van de provincie iets verder te komen.

In 2022 komen er nieuwe gemeenteraden en de vraag is wat wij ook in die context van de provincie verwachten. De VVD heeft een drietal vragen ingestuurd[1].
Als het gaat om de Regionale Visie dan vindt de VVD dat dit nu niet aan de orde moet zijn, want ten eerste gaat het om een regionale visie van onderaf, je moet met de hele regio tot

een gezamenlijke visie komen. Tot op heden is gebleken dat met kleine gemeenten nog niet tot een gezamenlijke visie is gekomen. Nut hiervan is nu niet echt aan de orde.

Axel Damme, Lokaal Landsmeer, blijft het vooral belangrijk vinden dat het bestuur lokaal blijft; dicht bij de inwoner blijft staan. Zelfstandig blijven is evenwel een heel lastig verhaal. Lokaal Landsmeer ondersteunt de wens om tot een fusie te komen, maar met aandacht voor het zodanig organiseren dat de lokale overheid dicht bij de inwoners blijft staan. De vraag van Lokaal Landsmeer is dan ook hoe de provincie dit kan gaan ondersteunen? Belang van Landsmeer als ook geografisch gelegen in het midden van de regio is duidelijk en Lokaal Landsmeer verwacht dan ook vanuit de provincie een actieve rol.

Monique Hop, Lijst Hop & Honing, bedankt allereerst de commissaris en de gedeputeerde voor hun aanwezigheid op deze korte termijn. Lijst Hop & Honing vreest evenwel dat het opstellen van een regionale visie te lang zal vergen en alles op de lange baan zal schuiven. Wellicht kan de provincie een procesregisseur toezeggen. Mede met het voorstel van de provincie om een regionale visie te ontwikkelen, kan deze helpen in het creëren van perspectief. Lijst Hop & Honing pleit voor een provinciaal procesregisseur die de regionale samenwerking gaat dragen. Financieel wordt het allemaal erg lastig voor Landsmeer en Lijst Hop & Honing voelt de urgentie.

Eric Knibbe, CDA, wil graag vaart maken met een perspectief op de toekomst van gemeente Landsmeer. Er wordt al heel lang gesproken, maar er worden geen stappen gezet. Landsmeer heeft al in 2015 aangegeven niet zelfstandig te kunnen blijven op de lange termijn. De nood in de gemeente neemt toe, qua financiën, maar ook qua bestuurskracht en organisatie. De vraag is hoe we uit deze impasse komen. Het CDA vindt dat een regionale visie te veel tijd kost en vindt het tijd dat de provincie meer regie voert. Het CDA roept de provincie op om met concrete vervolgstappen te komen.

Bert de Ridder, D66: de gemeenteraad van Landsmeer heeft zich uitgesproken voor een bestuurlijke fusie met Waterland en in het verlengde daarvan met Oostzaan en Wormerland. Als opstap hier naar toe is een ambtelijke fusie bespreekbaar. De D66-fractie staat nog steeds achter dit besluit; een bestuurlijke fusie dus. De realiteitswaarde is – op dit moment – niet al te hoog. Waterland wil zelfstandig blijven. Oostzaan en Wormerland willen niet. Door deze politieke ontwikkelingen lijkt er een patstelling te zijn ontstaan. Er zijn bij alle vier de gemeenten financiële en personele problemen. Niet samenwerken kost volgens D66 jaarlijks zo'n 4-5 miljoen extra. Er zal niet zo snel een herziening van standpunten komen. Het lijkt erop dat het een kwestie wordt van de tijd uitzitten tot de verkiezingen. D66 is benieuwd naar de uitkomst van de oriënterende gesprekken met Purmerend en Amsterdam. Het heeft dan ook voor dit moment geen zin om te trekken aan 'een dood paard'. Tenzij de provincie druk kan uitoefenen. De vraag is dan ook wat de provincie kan en wil doen om de gemeenten in beweging te krijgen. De vragen zijn al eerder ingediend[1].

Jacobien van Boeijen, GroenLinks, wil vanavond graag de standpunten van dit moment meegeven; GroenLinks is vóór een fusie met buurgemeenten, vóór fusie met de groen-landelijke gemeenten. Echter, als dat een doodlopende weg wordt, dan zou GroenLinks ook willen zoeken naar een stip op de horizon die wel acceptabel is en die wel realistisch is. Desnoods tijdelijk in ambtelijke samenwerking en dan op termijn naar een bestuurlijke fusie. Ook vraagt GroenLinks hoe de provincie aankijkt tegen een federatieachtige structuur. Daar

wordt momenteel mee geëxperimenteerd. GroenLinks heeft daar ook vragen over gesteld en kijkt uit naar de antwoorden. Mocht dat allemaal doodlopen, dan is “next best” wat GroenLinks betreft een fusie met één van de grotere gemeenten.

Mark Jan Prins, PvdA. In 2014 constateerde de raad van Landsmeer al dat zelfstandig blijven niet toekomstbestendig is. Er zijn grote taken bijgekomen; Jeugdzorg, Omgevingswet en ga zo maar door. Ook hebben we inmiddels een structureel financieel tekort en het onderhoud wordt steeds minder. Volgens de PvdA is een fusie met kleine gemeenten niet haalbaar; het is allemaal te veel voor een kleine gemeente en ook de optelsom van drie kleine gemeenten geeft niet voldoende massa. Er is meer nodig dan een ambtelijke fusie; er is een fusie nodig, ook bestuurlijk, met een grote gemeente. De PvdA is dan ook voor een spoedige bestuurlijke fusie waarbij de eigenheid van Landsmeer en laagdrempelige dienstverlening gewaarborgd dienen te worden. Met name slagkracht voor de eigen inwoners moet worden vergroot.
De PvdA hoort graag de reactie van de provincie.

4. Reactie CvdK en gedeputeerde

De commissaris trapt af: fijn dat we live bij elkaar zitten; het zijn onderwerpen waar je het beste over praat als je elkaar in de ogen kunt kijken. De commissaris zegt het niet voor de eerste keer; hij waardeert de durf en moed van Landsmeer om te zeggen dat fusie noodzakelijk is. Dat wil niet zeggen dat je je identiteit wilt verliezen; je moet identiteit en bestuurlijke fusie niet met elkaar verwarren. De kernwaarden die nu belangrijk zijn, blijven dat met of zonder fusie. De commissaris en de gedeputeerde zijn vandaag met z’n tweeën omdat ze het belang van dit gesprek heel goed zien. Hij breekt een lans voor de regionale visie: deze is niet voor niets; het was inzet van het gesprek met de acht colleges/burgemeesters van de gemeenten. Welke richting je ook op gaat, je moet wel weten waar je heen wilt gaan. Daar moet je niet op stuklopen naarmate er steeds serieuzere keuzes worden gemaakt en het bestuur op pad wordt gestuurd om gesprekken te voeren. Als Landsmeer een knoop doorhakt, betekent dat immers ook iets voor de omgeving.

De provincie kan veel voor Landsmeer doen, maar niet alles. In Den Haag gaat men uit van een fusie van onderop, daar hecht men veel belang aan. Hierop wordt getoetst. In het verkenningsproces zal ook moeten blijken welke opties er zijn en dat maakt ook duidelijk dat een keuze van Landsmeer het evenwicht in de regio uit balans kan brengen. Keuzes van Landsmeer hebben gevolgen voor de andere gemeenten. En dat kan ook een duwtje in de rug zijn. Een regionale visie moet dan ook geen jarenlang traject zijn, maar op korte termijn helder maken dat de keuze van Landsmeer consequenties heeft.

De commissaris merkt op dat als provincies een herindeling in gang te zetten, dat dit vaak flinke gevolgen heeft. In Gelderland zijn hier vervelende ervaringen mee. De commissaris vindt het gesprek met de raad van Landsmeer dan ook heel belangrijk; daarom zijn ook op deze korte termijn agenda’s leeggemaakt. Voorzieningen, mogelijkheden moeten blijven, het belang van de inwoners staat voorop. Om tot de regionale visie te komen zal nog wel enige energie kosten, maar daar loopt de commissaris niet voor weg. Hij ziet het als een ‘routekaart’ met een gemeenschappelijk doel.

Gedeputeerde Zaal is met veel plezier naar Landsmeer gekomen. Zaanstreek-Waterland, Landsmeer is een prachtige omgeving, en heeft een prachtige identiteit. En die blijft, ook als er een fusie komt. De gedeputeerde heeft veel waardering voor de moed van Landsmeer, maar ook waardering voor de grote eensgezindheid in de raad. Er zijn nuance verschillen in wat de politieke partijen zeggen, maar er is ook een brede gemeenschappelijke deler. Wat de gedeputeerde heel erg hoort is het gevoel van urgentie. De provincie maakt zich ook zorgen over de bestuurskracht in de regio en terecht wordt aangegeven: het gaat over veel meer dan alleen financiën; het gaat ook om voorzieningen voor de inwoners. Gedeputeerde heeft wethouder Elfferich horen zeggen: “wij hebben hier zoveel ambitie en die ambities kunnen we hier niet waar maken”. En daar gaat het ook om; als je met pijn en moeite een begroting sluitend krijgt is dat mooi, maar niet als het ten koste gaat van het realiseren van ambities, voorzieningen of bijvoorbeeld rigoureuze belastingverhogingen. Dan moet je je afvragen wat er aan de hand is, wat het kost en wat het oplevert.

De provincie zet ook in op het versterken van bestuurskracht. Een ambtelijke fusie kan daarin een processtap zijn, maar met een bestuurlijke samenwerking in het vooruitzicht, in welke vorm dan ook. De gedeputeerde heeft de vraag om meer provinciale regie duidelijk gehoord, maar er zijn ook wettelijke kaders. De provincie heeft minder bevoegdheden om te initiëren. Er is nog wel een mogelijkheid om het Ministerie van Binnenlandse Zaken rechtstreeks een voorstel te doen door de provincie, maar dat is wel echt in een uiterste situatie, als Landsmeer geen andere mogelijkheden meer heeft. De wet is er duidelijk over: gemeentelijke herindelingen moeten van onderaf komen. De gedeputeerde ziet twee argumenten die deze uitgangspunten bevestigen: het laatste jaar is er wel degelijk beweging gekomen in de regio; zeker Wormerland en Oostzaan zijn in beweging gekomen. En een tweede is dat er meer opties zijn dan alleen de groen-landelijke gemeenten. BZK kijkt hier ook naar en dat betekent dat de opties Amsterdam en Purmerend serieus onderzocht moeten worden. Als dat niet gedaan is, dan wordt het heel moeilijk voor de provincie om een voorstel aan BZK te doen. In Den Haag volgt immers ook een politiek debat. Dit jaar zijn er drie herindelingen geweest en dan is het toch altijd weer spannend hoe het afloopt en of het goed gaat. Het voorbeeld wat de commissaris noemde uit Gelderland met een gedwongen fusie geeft heel veel problemen; ook in politiek Den Haag.

Volgens de gedeputeerde betekent dit niet dat de provincie niets kan doen. Wat de provincie wel kan doen is de rol als bemiddelaar c.q. facilitator oppakken en gesprekken voeren met andere gemeenten. En daarbij ook het belang van Landsmeer neerleggen en de consequenties schetsen van het scenario als Landsmeer gaat kiezen voor een andere optie dan de groen-landelijke variant. Dit regioproces moeten we eerst doorlopen. Ook kan de provincie ondersteunen met kennis in gesprekken met Purmerend of Amsterdam. De gedeputeerde ontraadt de raad van Landsmeer om te wachten: blijf zelf aan het stuur zitten en ga niet afwachten wat andere gemeenten doen.

De suggestie van mw. Van Boeien om de optie van Federatiegemeenten te onderzoeken kan ingebracht worden in het proces voor het opstellen van de regionale visie. De gedeputeerde plaatst wel een aantal kanttekeningen: het betreft een nieuwe pilot waarvan niet bekend is wat BZK er precies mee bedoelt. Er zijn dus ook nog geen ervaringen mee en dit vraagt veel tijd om uit te werken. Met deze onzekerheden vraagt gedeputeerde zich af of deze regio met aanzienlijke bestuurskrachtproblematiek hierin koploper moet zijn en het wiel moet

uitvinden. De provincie zelf heeft geen enkele voorkeur voor een model en in die zin is een federatie van gemeenten bespreekbaar. Het is wel de vraag of dit snel tot iets gaat leiden. Je hoort wel eens vergelijking met Amsterdam omdat het één gemeente is met verschillende commissies, maar dat is niet hetzelfde als een federatie van gemeenten. Wat je daarmee gaat doen is feitelijk een extra bestuurslaag leggen naast de huidige gemeenteraden. Dit leidt tot een verzwaring van de huidige bestuurssituatie, terwijl er volgens gedeputeerde vooral behoefte is aan verlichting. Bovendien kost een dergelijke extra bestuurslaag het nodige geld en dat is nu juist een probleem bij de gemeenten.

De gedeputeerde adviseert om alle opties open te houden; verken de verschillende opties nader. De gedeputeerde heeft mooie voorbeelden gezien van fusies van grote steden met landelijke gemeenten, waarbij het behoud van identiteit en een zorgvuldig kernenbeleid echt een groot succes is. Ga eens in gesprek en kijk wat er mogelijk is. Bijvoorbeeld met betrekking tot de situatie in Beemster.

De commissaris vult hierop aan: benoem je kernwaarden; maak identiteit onderdeel van de gesprekken. Zoek naar de kernwaarden die belangrijk zijn voor Landsmeer en neem die als vertrekpunt. Dan heb je ook balans in emotie en gevoel; als je je kernwaarden hebt benoemd en als uitgangspunt meeneemt in gesprekken, ontstaan er misschien weer nieuwe mogelijkheden. Kijk naar Beemster – Purmerend; dat is in alles op een goede manier vormgegeven. Het is heel belangrijk dat andere gemeenten niet op emotie worden uitgesloten. Identiteit blijft waar die is; dat moet goed beschreven en gekoesterd worden.

5. Open gesprek

Dhr. Prins vraagt: hoe zou Landsmeer de provincie kunnen helpen bij het masseren van de regio? Zijn er mogelijkheden van een annexatie c.q. grenscorrectie? De commissaris: blijf gesprekken voeren zoals Landsmeer nu doet; ga geen gemeente(n) uitsluiten, laat alle varianten open. De regio moet beseffen dat als Landsmeer een keuze maakt, dat de kaarten dan wel anders kunnen komen te liggen. Gedeputeerde: jullie zijn koplopers; jullie hebben verantwoordelijkheid genomen. Draag dat uit naar andere gemeenten. Het heeft ook in Landsmeer een tijd geduurd. Landsmeer kan andere gemeenten helpen met dat proces. Gebruik het netwerk, ook binnen de eigen partij. Wat betreft een grenscorrectie of annexatie spelen er wel enige andere problemen. Een grenscorrectie kan plaatsvinden als niet meer dan 10% van het aantal inwoners van de betrokken gemeente toe of afneemt en dat is op deze schaal niet zo heel veel. En bij het opsplitsen zijn er meerdere spelers en heb je commitment nodig van deze gemeenten.

Mw. Hop reflecteert op de inbreng van de provincie: voer regionale gesprekken; zoek toenadering; laat het stuur niet los; als wij er als gemeente mee starten wordt het een lang verhaal volgens mw. Hop. Zij heeft echt behoefte aan een provinciale procesregisseur om inbreng en richting te bepalen. Zodat niet het hele voortraject nog een keer doorlopen wordt. Het wordt anders een heel lang proces, we moeten ‘spijkers met koppen slaan’.

De gedeputeerde reageert: de provincie heeft met de colleges van de regio gesproken, maar de regio wilde zelf met een voorstel komen. De provincie heeft daarover een brief gestuurd maar daarop bleef het stil. De provincie wacht op de reactie van de regio, maar als dat te lang gaat duren, gaat de provincie zich in de discussie mengen door te participeren en/of te

faciliteren. In het gesprek met de colleges heeft de commissaris het voorstel gedaan om er een gebiedsregisseur neer te zetten, maar de colleges wilden dat niet. De commissaris gaat de andere gemeenten hier wel op aanspreken. Als men zegt dat men ermee aan de slag gaat, dan moet men het ook uitvoeren. De commissaris is teleurgesteld dat gemeenten deze rol (nog) niet hebben opgepakt.
Mw. Hop: in principe zouden de gemeenten leidend moeten zijn in het proces en als daar niets uitkomt, gaan we naar volgende stap. Geen procesregisseur willen hebben, betekent dat we het zelf moeten doen. Slagkracht in regio wordt bepaald door de zwakste schakel, anders zit de hele regio op de blaren. Mw. Hop zou hierin graag zien dat de provincie wat nadrukkelijker stuurt op het aanstellen van een procesregisseur.

Dhr. De Ridder: rust roest, niet wachten, maar doen; dat is wat de provincie uitdraagt, maar hij vraagt zich af welk beeld daarbij past? Wat zou Landsmeer moeten doen? Het is mooi om de complimenten te krijgen voor het feit dat Landsmeer de nek uitgestoken heeft en een koppositie in de regio heeft gekregen. Het heeft echter niet tot tastbare resultaten geleid. Wellicht is er in de veengronden nog een brandje te blussen. De provincie heeft gereageerd in termen dat een routekaart noodzakelijk is, maar het concept moet er eigenlijk al zijn in de vorm van de propositie; waar blijft deze? Wat is de status ervan en hoe van dat document gebruik te maken?

De gedeputeerde: de propositie is van de gemeenten; daar is provincie niet bij betrokken. De Bestuurlijke toekomst paragraaf zou eraan gekoppeld kunnen worden. Elkaar aanspreken dat we het gezamenlijk gaan doen, maar ook de alternatieven ook serieus onderzoeken.

Commissaris: de raad van Landsmeer is al een aantal jaren bezig met het vraagstuk over de bestuurlijke toekomst. De raad weet als geen ander welke dilemma's andere gemeenten hebben. Sommige gemeenten zijn gewoon nog niet zover. Fusie van een 'paar keer klein' is niet per definitie een goed resultaat. De optelsom moet meer zijn dan dat. Het is een samengestelde uitdaging; sommige gemeenten zitten nog met de 'koppen in het zand'. Het vraagt bestuurlijke durf; als je je uitspreekt voor een fusie, dan word je soms 'verketterd'. Het is een ingewikkelde klus om het goed uit te leggen en om de juiste keuze te maken zodat de optelsom van de gemeenten die fuseren meer is dan de som der delen; een optelsom die ook echt toekomst biedt.

Dhr. Knibbe geeft aan dat het gaat over een gevoel van urgentie en daarom een groot bezwaar tegen regionale visie. Iedere gemeente heeft een ander gevoel van urgentie. Hij vraag zich af wat gaat dit bijdragen aan het gevoel van urgentie? We blijven maar praten, maar komen geen steek verder.

De gedeputeerde ziet beweging bij omliggende gemeenten en stelt dat onderschat wordt wat Zaanstad en Purmerend hierin kunnen en willen betekenen. Deze grote gemeenten voelen zich wel verantwoordelijk als grote broer of zus van de kleine gemeenten. En misschien is het woord "visie" niet het juiste woord, maar wens om tot een stip op de horizon te komen waar de regio bestuurlijk heen gaat, wordt zeker door Purmerend en Zaanstad ondersteund.

De commissaris ziet nog een andere mogelijkheid: als Landsmeer wil fuseren met Purmerend of Amsterdam, dan kan dat -bij wijze van spreken- morgen geregeld zijn. Er staat niets in de weg om dat proces in te gaan steken. Er moet dan wel goed gekeken worden naar de ontvlechtingsproblematiek aangezien in geval van Amsterdam sprake is van een andere regio met alle gevolgen voor gemeenschappelijke regelingen, waterschappen etc. Dat is te regelen en als dat de wens is van Landsmeer, dan is er geen allesomvattende visie nodig. Maar als een fusie met de kleinere gemeente wordt aangegaan, dan is er wel een visie nodig omdat dit een domino-effect heeft in de regio.

Mw. Verhoef is nog niet geheel content met het antwoord van de provincie. Haar specifieke vraag is wat deze avond bijdraagt als het gevoel voor urgentie in de regio niet zo groot is? Daar heeft zij niet echt een antwoord op gekregen; de routekaart die gesteld wordt door de commissaris is er allang; de routekaart laat een fusie zien met drie of vier omliggende gemeenten; daar is feitelijk niets nieuws aan.

Ze had nog een vraag gesteld waar ze nog geen antwoord op heeft gehad: wat als de omliggende gemeenten niet hun verantwoordelijkheid nemen? Tenslotte refereert mw. Verhoef aan het voorstel dat mw. Hop heeft gedaan over een kwartiermaker/ verkenner. De provincie gaf aan dat er al een aanbod is gedaan, maar wat door de regio is afgeslagen. Stel dat we daar nu een nieuwe stap in kunnen zetten en het toch als regio gaan oppakken; wat gaat ons dat kosten en kunnen we op de provincie rekenen om hierin bij te springen?

De gedeputeerde onderkent het gevoel van urgentie en de duidelijkheid van de routekaart. Alleen beslist Landsmeer niet alleen; andere partijen moeten daarin ook een beweging maken en een gedwongen huwelijk is niet de wenselijke weg. Ook in bestuurskracht procedures is het nu niet opportuun voor provinciaal ingrijpen; daar gaat het feitelijk nog “te goed” voor. Wel wordt er veelvuldig gesproken met gemeenten en de provincie houdt gemeenten ook een spiegel voor.

De gedeputeerde maakt zich wel zorgen. Het voorzieningenniveau gaat achteruit en de lokale lasten worden hoger door bestuurskrachtproblemen. De gemeentefinanciën staan overal onder druk, mede door de decentralisaties en in kleine gemeenten komt het dubbel zo hard aan. De gedeputeerde hoopt dan ook dat er begrip is als de provincie aan tafel zit met gemeenten die zelfstandig willen blijven. Uiteindelijk gaat iedere raad over zijn eigen toekomst. Pas als er geen mogelijkheden meer zijn voor Landsmeer, dan is een route richting BZK een mogelijke stap.

De commissaris refereert aan de opmerking van mw. Verhoef over het inleveren van de sleutel: dat wil je niet. Als een gemeente een ‘artikel 12 gemeente’ wordt, dan sta je onder toezicht, wordt alles uit handen genomen en heeft een gemeente niets meer te zeggen. De gedeputeerde vult aan: op het moment dat alle gemeenten zeggen: provincie, komt u maar met een voorstel, dan krijgen we een andere situatie. Dat is niet de meest wenselijke weg, maar wel een mogelijkheid. Mocht er behoefte zijn van de regio voor een procesregisseur, dan wil de provincie hier ook in financieel opzicht een bijdrage aan leveren. Er is een potje voor en dat kan helpen in dit proces. Het is een belangrijk thema en de provincie wil dan ook in dit opzicht meewerken.

Mw. Van Boeijen: hoe gaan wij ons bewegen in dit krachtenveld? Hoe komen we aan meer kennis, hoe kunnen we beter acteren. Dat we onze standpunten zoveel mogelijk eensgezind uitdragen is duidelijk, maar wat kan nog meer helpen? En als we dan uitkomen bij één van de grote steden; wat zou dat ertoe doen? Is dat de groene corridor? Is dat werkgelegenheid? Is daar beeld van?

De commissaris geeft aan: wat ertoe doet, dat zijn de kernwaarden die voor Landsmeer belangrijk zijn. Benoem deze; of dat de groene corridor is, natuurwaarden, werkgelegenheid, dicht bij de inwoners etc.; wat zijn voor u de kernwaarden en ga die actief uitdragen, maar geef ook aan wat de grenzen zijn.

Dhr. Damme: zodra er bij ons wat gaat veranderen, dan heeft dat gevolgen voor andere gemeenten. Dat is ook een reden om als Landsmeer het gesprek te leiden; zo houden we regie. De andere gemeenten in de regio hebben vergelijkbare problematiek en de vorige commissaris, Johan Remkes, heeft met meerdere partners besproken. Kan de huidige commissaris daarop reageren?

De commissaris stelt dat het belangrijk is dat uitkomsten van gesprekken met grote gemeenten bekend worden; dat kan druk op regio ook verhogen. De commissaris spreekt met regelmaat burgemeesters en bestuurders. In die gesprekken wordt ook benadrukt dat zelfstandigheid volhouden niet gaat lukken, maar identiteit vasthouden zeker wel. Onze verantwoordelijkheid gaat niet over vandaag of morgen. Het moet hier over vijf of tien jaar nog steeds fijn wonen, werken en recreëren zijn. De provincie is vanavond aangeschoven voor een open gesprek met de raad van Landsmeer, maar gaat ook met andere raden in de regio het gesprek aan. De provincie kan ook de raden met elkaar in gesprek brengen en dit faciliteren. Maar nogmaals: het gesprek met Amsterdam en Purmerend kan wellicht ook beweging genereren. De commissaris reageert ook nog kort op de inbreng van mw. Van Boeijen: het is belangrijk om goed te definiëren wat Landsmeer wil en wat Landsmeer te bieden heeft. Landsmeer heeft heel veel te bieden en dat moet je ook vooral uitstralen.

Dhr. De Ridder: hypothetisch: Amsterdam wil graag met Landsmeer en andersom; hoe zit het dan met het bijzonder provinciaal landschap en andere elementen die regio overschrijdend zijn?

De commissaris: het mooie aan bijzonder provinciaal landschap is dat het bijzonder provinciaal landschap is; de bescherming verandert niet als de gemeentegrenzen veranderen; wat nu mag, mag dan nog steeds en wat nu niet mag, mag dan ook niet. Grootschalige woningbouw of industrie op plekken die nu als bijzonder provinciaal landschap zijn gedefinieerd kunnen nu niet en dat blijft ook zo. De vrees dat grote gemeenten het landelijk gebied gaat volbouwen is dan ook niet nodig. De commissaris geeft wel de tip om het te definiëren in de ‘bruidsschat’ en komt daarbij terug op de kernwaarden van Landsmeer: dit zijn onze kernwaarden en dat willen we ook zo houden. Bovendien is open landschap ook in het belang van de grote stad, stelt de gedeputeerde. Ook voor de stad is ruimte en natuur nodig om een prettig woonklimaat te houden. Dhr. De Ridder reageert hierop: we weten hoe Amsterdam met natuur omgaat. We kennen de vertegenwoordiger van Amsterdam in het bestuur van Recreatieschap Het Twiske en we kennen de standpunten.

Mw. Hop: de provincie stelt dat we niet moeten wachten tot de verkiezingen met zoeken naar toenadering, maar hoe krijgen we de andere gemeenten in beweging? Mw. Hop deelt de opvatting dat een afgedwongen huwelijk niet ideaal is, maar hoe dan wel? Mw. Hop ziet drie opties: 1) wachten dat Waterland zich bekeerd; 2) zoeken naar grote gemeente of 3) wachten tot we geen bruidsschat meer hebben. Alle drie zijn het onmogelijke opties. Mw. Hop is opzoek naar de notenkraker: hoe gaan we deze noot kraken? Het is 2 voor 12 voor veel gemeenten en een duidelijke noodkreet is noodzakelijk.

De commissaris refereert aan het raadsbrede akkoord; daarin kan Landsmeer ook aangeven hoe de raad erover denkt. En zeker, richting de verkiezingen gaan partijen zich ook profileren, wees ervan bewust wat dit betekent in het proces. Het advies van de commissaris is om te kijken of er serieuze gesprekken met Amsterdam of Purmerend mogelijk zijn. En als dat zo is, om dan ook daar heel serieus naar gaan kijken. En ondertussen vooral ook de andere processen door te laten gaan.

De gedeputeerde refereert nog aan de toetsingsinstrumenten voor draagvlak: een referendum kan, maar er zijn meer instrumenten om draagvlak te toetsen en waar goede ervaringen mee zijn (verwezen wordt naar de fusie Heerhugowaard – Langedijk). Het ontbreken van een referendum hoeft niet persé tot problemen te leiden. Zie de fusie Amsterdam – Weesp.

Dhr. Knibbe ziet een analogie met de formatie in Den Haag; na allerlei omzwervingen wordt nu gekeken naar een minderheidscoalitie. Zou het een optie kunnen zijn om in eerste instantie met Oostzaan en Wormerland te fuseren en na een jaar of vijf de gesprekken opnieuw aangaan met omliggende gemeenten? Hoe denkt de provincie hierover?

De gedeputeerde zegt dat alles bespreekbaar is, maar een zienswijze moet ook richting BZK aantonen dat voldaan is aan de wet ARHI. Daarin staan vijf voorwaarden:

1. draagvlak;
2. bestuurskracht;
3. interne samenhang en nabijheid van bestuur;
4. regionale samenhang;
5. duurzaamheid

Het is de vraag of een fusie van Landsmeer, Wormerland en Oostzaan voldoende bestuurskrachtig is om deze toets te doorstaan, maar het staat Landsmeer vrij om het te proberen. Wellicht kan het ook een opstap zijn en druk op de omliggende gemeenten uitoefenen waardoor er nog verrassende wendingen mogelijk zijn. De provincie toetst in ieder geval op deze vijf elementen en als daaraan is voldaan, dan volgt er in beginsel een positief advies.

5. Afronding met afspraken en conclusies door de burgemeester

Burgemeester komt tot een vijftal conclusies:

1. Ga uit van eigen kracht
2. Ontwikkel een strategie voor een fusie zowel groen-landelijk als stedelijk

3. Definieer je kernwaarden en bepaal zo je bruidsschat
4. Bouw aan draagvlak in de samenleving
5. Overweeg het benutten van het momentum tot aan de gemeenteraadsverkiezingen in 2022

Er komen gemeenteraadsverkiezingen aan, maar de verwachting van de burgemeester is niet dat deze direct tot grote veranderingen zullen leiden binnen de gemeenteraad van Landsmeer. Hij spreekt zijn waardering uit voor de korte lijnen met de commissaris en de gedeputeerde en vraagt hoe de lijnen met elkaar kort te houden, in relatie tot de ontwikkeling van de vier genoemde punten.

De commissaris wil de lijnen heel kort houden; dat wordt ook bevestigd doordat de commissaris en de gedeputeerde hier vanavond aanwezig zijn. De commissaris ziet de dilemma's en uitdagingen en geeft aan dat we moeten proberen om uitdagingen deelbaar te maken; ieder draagt een steentje bij. De provincie kan initiëren, faciliteren, mee-masseren etc. Het is in Landsmeer fijn om te wonen, werken en recreëren. Dat is belangrijk en iets om te koesteren.

De gedeputeerde geeft aan ook van de korte lijnen te zijn: "we staan naast u. Geef aan wat er nodig is, wat we concreet kunnen doen en wij doen wat wij kunnen om u te helpen".

De burgemeester geeft aan richting raad en provincie dat het college poogt op korte termijn de terugkoppeling te doen van gesprekken met Purmerend en Amsterdam. Ook refereert hij aan de hei-sessie volgende maand oktober. Deze wordt door wethouder Elfferich namens het college voorbereid. Dit is een gelegenheid om als raad en college de stip op de horizon te zetten en het stuur in handen te nemen.

6. Sluiting

Niets meer aan de orde zijnde, dankt burgemeester De Lange de aanwezigen, in het bijzonder de gasten vanuit de provincie en sluit deze bijeenkomst.

[1] De vragen die eerder aan de provincie zijn verzonden, staan hieronder gebundeld vermeld:

- Wat vindt de provincie/CvdK van een georganiseerde rustpauze in de discussies over en ontwikkelingen richting een fusie van Landsmeer met 1 of meer andere gemeenten
    - Met Waterland (Oostzaan en Wormerland)
    - Met Amsterdam
    - Met Purmerend
- Of ziet de CdK nog mogelijke interventies van de Provincie, Landsmeer of van 1 of meer van de overige partijen?
- Hoe staat de provincie tegenover het vormen van een federatie van gemeenten in Zaanstreek Waterland?
- Is de provincie bekend met de pilot die het ministerie van BiZa hiervoor organiseert?

- Vindt de provincie het een goed idee om mee te doen aan de pilot met de gemeenten die nu kwetsbaar zijn, te weten Landsmeer, Wormerland, Oostzaan.
- Is het denkbaar dat er op een zeker moment meer gemeenten zouden aansluiten?
- Gaat de provincie dit actief bevorderen?
- Wat is vanuit het Provinciaal perspectief het ideale bestuurlijk eindplaatje wat betreft de regio Za-Wa? En hoe zwaar weegt hierin het belang van het behoud van de gemeente Landsmeer?
- Op welke termijn moet dit gerealiseerd zijn?
- Hoe ziet GS haar eigen bestuurlijke betrokkenheid? Met name qua korte lijnen?
- Wat kan Landsmeer (nog) doen om een positieve impuls te geven aan de (beoogde) fusie-ontwikkelingen/-wensen.
- En los van de BT Landsmeer: wat is de status van het door de 8 gemeenten opgestelde document “Propositie voor de regio Za-Wa?
- De kleine gemeenten kunnen niet meer alleen, moeten fuseren. Wat gaat de Provincie daadwerkelijk doen om te helpen bij bespoediging van dat proces?
- En meer specifiek: wat gaat de Provincie doen om Landsmeer te helpen bij onze poging om de gewenste bestuurlijke fusie van Landsmeer met Edam-Volendam, Waterland, Oostzaan en Wormerland te realiseren?
- Wat zou de Provincie doen als gemeenten zelf geen verantwoordelijkheid nemen en de sleutel inleveren en (daarmee de te ondernemen stappen) bij de Provincie (leggen)?